MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

DEPARTAMENT POLITYCZNO-EKONOMICZNY

WYDZIAŁ PRASOWY

Nr.85.

Warszawa, dn. 27 kwietnia 28 r.

Przegląd Prasy Z.S.R.R. i emigracji rosyjskiej

TREŚĆ:

Nr.85. Warszawa, dnia 27 kwietnia 1928 r.

1. POLITYKA ZAGRANICZNA ZSRR. I STOSUNEK DO ZAGADNIEN MIEDZYNAR.

ZSRR. A MOCARSTWA.

IZWIESTJA 24.IV. w art. "Z tygodnia", omawiając wizyty rzymskie piszą, że odwiedziny Mussoliniego przez premj. Bethlena i min. Zaleskiego wskazują na możliwość wojny w najbliższej przyszłości. Autor podkreśla szczególną nerwowość prasy francuskiej w związku z temi wizytami. Niepokój ten tłumaczy się tem, że w Paryżu zdają sobie dokładnie sprawę z wrogich tendencyj zagranicznej polityki włoskiej, jeśli chodzi o izolację Jugosławji i poderwanie wpływów Francji nietylko na Bałkanach, lecz i w Europie środkowej. Autor zwraca również uwagę na zainteresowanie się prasy niemieckiej wizytami rzymskiemi /cytuje Voss, Ztg. z dn. 17. IV./, której wywody sprowadzają się do tego, że wojna pomiędzy dwoma państwami niemożliwą jest do zlokalizowania, gdyż wszelkie starcie wojenne niechybnie zamieni się w rzeź międzynarodową. Myśl tę - pisze autor - wyraził wcześniej Litwinow na Konferencji Rozbrojeniowej w Genewie. Europa posiada obecnie trzynaście Alzacyj-Lotaryngij, z których każda może stać się nie mniejszym powodem wojny światowej, niż autentyczna Alzacja Lotaryngja w roku 1914.

W związku z powyższem autor atakuje zagraniczną politykę Anglji, która przygotowuje koncentrację akcji antysowieckiej, która również może doprowadzić do kataklizmu światowego. Przy tej okazji autor przypomina ostatnie wystąpienie Hicks'a, aferę ze złotem sowieckim, a nawet sprawę Arcossu i listu Zinowjewa. Dalej atakuje on "Daily Mail" za propozycję niedopuszczania Sowietów do konferencyj międzynarodowych. Kampanja ta, jak również i oszczerstwa, że ZSRR szykuje się do napadu na swoich sąsiadów, ma na celu ogólną dyskredytację ZSRR jako czynnika w polityce międzynarodowej. Zwolennikiem tej kampanji jest bezwątpienia lord Cushendun, który po spotkaniu z Litwinowym na marcowej sesji Rady Ligi wątpliwe, czy zechce się z nim znowu kiedykolwiek spotkać.

Przechodząc do propozycyj Kellogga, autor pisze, że jest to zasłona dymowa, przykrywająca atak imperjalizmu amerykańskiego. Co się zaś tyczy kontrpropozycyj francuskich, to dopuszczają one wojnę obronną - a przecież uczestnicy wojny światowej w r. 1914 prowadzili tylko wojnę obronną. Prowadzenie wojny zgodnie z Paktem Ligi lub w obronie jakiegokolwiek traktatu, zarejestrowanego w Lidze również stwarza niebezpieczeństwo wojny, albowiem zarejestrowany w ostatnim czasie cały szereg traktatów nie jest niczem innem, jak szeregiem rzeczywistych sojuszów wojennych. Jeżeli propozycje Kellogga są obłudą, to kontrprojekt francuski jest wcieleniem bezwstydu.

W końcu autor polemizuje z art. Haetsch'a w New Zuricher Ztg. z 10. IV. i pisze, że usiłowanie zmiany ustosunkowania sił w Lidze, przez wprowadzenie do niej nowych państw niemieccy zwolennicy Ligi chcą w ten sposób wpłynąć na losy pokoju wersalskiego. Należy podkreślić, że dwuletnie przebywanie Niemiec w Lidze nie tylko nie posunęło tej sprawy naprzód, lecz, przeciwnie, doprowadzało do wręcz odwrotnych tendencyj i Niemcy nieraz były zmuszone ulegać kierownictwu anglo-francuskiemu.

ŁOTEWSKO-ESTOŃSKO-LITEWSKA KONFERENCJA HANDLOWO-PRZEMYSŁOWA:

IZWIESTJA 24.IV. Tass z Rygi donosi o otwarciu pierwszej konferencji organizacyj hadlowo-przemysłowych Łotwy, Estonji i Litwy. Balodis w swem przemówieniu podkreślił, że państwa bałtyckie winny dążyć do skoordynowania swego handlu zagranicznego oraz wszystkich warunków swego rozwoju gospodarczego. Lepinsz, łotewski min. finansów, dał obietnicę, że łotewskie min. finansów dołoży wszelkich starań do zrealizowania postanowień konferencji, skierowanych ku koordynacji gospodarczych czynników Łotwy, Estonji i Litwy. Selamaa, poseł estoński w Rydze, powiedział, że ani jedna konferencja bałtycka nie miała tak wielkiego znaczenia, jak obecna. Bizauskas, poseł litewski w Rydze, zaznaczył, że Litwa również spodziewa się wiele od obecnej konferencji.

IBIDEM Tass z Tallina podaje streszczenie artykułu z dziennika "Kaja", który pisze, iż jednym z celów konferencji jest stworzenie Izby eksportowej państw bałtyckich dla handlu z Z.S.R.R. Izba taka, jako jedyny organ państw bałtyckich, mogłaby się przeciwstawić monopolowi handlu zagr. w Z.S.R.R.

ECHA PROCESU HROMADY:

IZWIESTJA 25.IV. Tass z New Yorku donosi, iż Komitet do walki z faszyzmem polskim zorganizował w New Yorku, Chicago, Detroit protesty demonstracyjne przeciwko procesowi Hromady białoruskiej. Demonstracje w wymienionych miastach urządzono przed gmachami konsulatów polskich. Demonstranci domagali się uwolnienia aresztowanych członków Hromady i wypuszczenia na wolność wszystkich przestępców politycznych w Polsce.

Analogiczną rezolucję przyjęto w New Yorku na konferencji delegatów robotniczych i liberalnych organizacyj, związków zawodowych, organizacyj kobiecych oraz grup obrony partji komunistycznej.

ARTYKUŁY NIEOBJĘTE PRZEZ BIULETYN:

IZWIESTJA 20.IV. "Przed wyborami we Francji".- 19.IV. P. Iwarin: "Wojenne przygotowania Anglji na granicy indo-afgańskiej".- 24.IV. "Rezultaty III. sesji C.I.K.'a ZSRR.

PRAWDA 19.IV. "Wieczny pokój i jego apostołowie".- "Gdzie sens złotej awantury".- "Socjalizm amerykański w sutannie".- 21.IV. "Pierwsze lekcje walki przedwyborczej".- "Na chińskiej ziemi".- 24.IV. "Rezultaty III. sesji C.I.K.'a Z.S.R.R.".- "Zaostrzenie się walki klasowej w Indjach".- "Pierwsze lekcje wyborów francuskich".

EKONOMICZESKAJA ZIZN 19.IV. T. Sailor "Program ekonomiczny liberalizmu angielskiego".- 22.IV. art. wst. "Dziesięciolecie monopolu handlu zagranicznego".- 24.IV. "Rozwój eksportu sowieckiego".-

3. ŻYCIE PARTYJNE.

WALKA Z OPOZYCJA NA UKRAINIE

"GUDOK" z dn. 11/IV /Moskwa/ podaje, że z Dniepropietrowska, iż okręgowa komisja kontrolująca partji wykluczyła ze składu dniepropietrowskiej organizacji partyjnej 19-tu niepoprawnych opozycjonistów, którzy odmówili podporządkowania się decyzjom XV zjazdu partji.

NOMINACJA P.BAUMANA

"IZWESTJA CIK ZSSR" z dn. 22/IV podaje, że p.Bauman otrzymał nominację na stanowisko kierownika wydziału polityki włościańskiej C.K. sowieckiej partji komunistycznej.

NARADA POLSKICH BIUR PARTYJNYCH

"ORKA" z dn. 21/IV /Mińsk/ podaje, że wyznaczona na dzień 25-go kwietnia r.b. narada wszechzwiązkowa biur polskich partji odroczona została do dnia 7-go maja r.b.

UCHWAŁA "AKTYWU" MINSKIEGO

IBIDEM ogłasza uchwałę "aktywu" mińskiej organizacji partyjnej w sprawie postanowień połączonego plenum C.K. i C.K.K. partji. W imieniu"aktywu" mińskiej organizacji partyjnej uchwała przyłącza się do postanowień plenum i wzywa członków partji do przeprowadzania ich w życie. Następnie stwierdza uchwała niezadowolenie mińskiej organizacji partyjnej z przewlekłego tempa realizacji pożyczki włościańskiej, samoopodatkowania się ludności wiejskiej, kampanji zasiewów, uznając, że nakłada to na organizacje partyjne obowiązek wytężenia wszystkich sił dla wzmocnienia tempa tych kampanji. Uchwała uznaje, iż kontr-rewolucja gospodarcza w zagłębiu Donieckim i wykryte braki w kierownictwie życiem gospodarczym w ZSRR wymagają od każdego z członków partji wielkiej osobistej odpowiedzialności za wypełnianą pracę oraz natychmiastowego przeprowadzenia w życie hasła krytyki partyjnej jako środka walki z brakami sowieckich instytucyj partyjnych i gospodarczych.

KOMUNISCI A GRY HAZARDOWE

"SIERP" z dn. 15/IV /Kijów/ podaje, iż C.K.K. partji otrzymała szereg pytań, na temat, czy członek partji może grać w gry hazardowe. Pismo wyjaśnia, iż zgodnie ze specjalnym postanowieniem C.K.K. niedopuszczalne jest by komuniści lub członkowie związku młodzieży komunistycznej brali udział w grach hazardowych. Winni przekroczenia tego przepisu lub uczęszczania do domów gry mają być pociągani do odpowiedzialności partyjnej.

4. SPRAWY NARODOWOSCIOWE.

SOWIECKI SAD POLSKI W MOHILOWIE

"ORKA" z dn. 18/IV /Mińsk/ donosi, że polski sąd sowiecki w Mohilowie, który wobec braku środków materjalnych nie może rozwinąć swej działalności na wsi, rozwija ją jednak w mieście. W pierwszym roku istnienia sądu wpłynęło doń zaledwie 30 spraw. W 1927 roku liczba spraw zwiększyła się do 150. W ciągu zaś pierwszych trzech miesięcy 1928 roku wpłynęło do sądu 70 spraw. Świadczy to, zdaniem pisma, o rosnącym autorytecie i popularności sądu wśród mniejszości polskiej na Mohilowszczyźnie. Na podniesienie autorytetu sądu wpłynęła ta okoliczność, że sprawy, zaskarżone w drodze kasacji do sądu okręgowego zostawały dotychczas przez ten sąd zatwierdzane bez zmian. Uchwała mohilowskiej organizacji partyjnej podkreśla, że fakt istnienia sądu polskiego w Mohilowie posiada wielkie znaczenie polityczne. Sąd ten wychowuje ludność polską w duchu kultury proletarjackiej. Wobec tego organizacja partyjna w Mohilowie uznaje konieczność wyasygnowania sądowi temu środków materjalnych dla odbywania sesji wyjazdowych we wsiach polskich.

5. ŻYCIE GOSPODARCZE.

STAN ZASIEWÓW NA UKRAINIE

"KRASNAJA ARMJA" /Charków/ z dn. 21/IV podaje, że rada komisarzy ludowych USRR wysłuchała sprawozdania komisarjatu ludowego rolnictwa USRR ze stanu zasiewów na Ukrainie. Według tego sprawozdania stan ozimin wzbudza pewne zaniepokojenie. Dotyczy to szczególniej okręgów południowych, w których oziminy dotknięte zostały przez klęskę mrozów. Zdaniem komisarjatu ludowego rolnictwa należy zastosować natychmiastowe środki zaradcze w postaci dokonania nowych zasiewów wiosennych na tej przestrzeni. Zgodnie z decyzją rady pracy i obrony państwa, Ukraina otrzyma od Kaukazu północnego 225 tysięcy pudów nasion kukurydzy w celu dokonania zasiewów w dotkniętych przez klęskę okręgach południowych.

STUDJA FACHOWCÓW SOWIECKICH ZAGRANICA

"RABOCZAJA MOSKWA" z dn. 19/IV donosi, że na podstawie decyzji połączonego plenum C.K. i C.K.K. sowieckiej partji komunistycznej zamierzają sowieckie organizacje gospodarcze wysłać na studja zagraniczne w r.b. przeszło 500 sowieckich fachowców technicznych. Pierwsza grupa, złożona z fachowców trustu 'Moskugol" wyjeżdża do Niemiec, Francji i Włoch w najbliższym czasie. Pismo wzywa sowieckie instytucje gospodarcze, organizacje zawodowe oraz całe społeczeństwo proletarjackie do dbania o to, aby pobyt fachowców poza granicami ZSRR przyniósł największe korzyści dla przemysłu sowieckiego. Dotychczas podróże zagraniczne fachowców technicznych nie były należycie wykorzystywane. Wysyłano zagranicę przeważnie urzędników administracyjnych, nie związanych bezpośrednio z produkcją przemysłową. Obciążano wysyłanych szeregiem drobnych zleceń handlowych lub nawet prywatnych. Obecnie zastosowana ma być metoda podróży grupowych, przyczem grupy złożone być mają z rzeczywistych robotników, których celem podczas pobytu poza granicami państwa będzie podniesienie poziomu swej kwalifikacji technicznej.

BUDOWA LOKOMOTYW I WAGONÓW W ZSRR

"GUDOK" z dn. 13/IV /Moskwa/ ogłasza obszerny artykuł w sprawie budowy lokomotyw i wagonów w ZSRR. Dla artykułu tego poczerpnięte są dane z wyników konkursu na najlepsze przedsiębiorstwo, który był urządzony przez radę naczelną gospodarstwa krajowego ZSRR w końcu roku ubiegłego. W konkursie tym wzięło udział 350 zakładów przemysłowych, w tej liczbie 6 fabryk budowy lokomotyw i wagonów kolejowych, mianowicie zakłady charkowskie, ługańskie, 'Krasnoje Sormowo", kołomińskie, "Profintern" w Briańsku i zakłady w Mytyszczach. Konkurs stwierdził dodatnie wyniki rozwoju wszystkich tych zakładów. Fabryka budowy lokomotyw w Charkowie doprowadziła w ciągu 1925/26 roku gospodarczego wartość swej produkcji z 446 tysięcy rubli miesięcznie do 790 tysięcy rubli, przekraczając o 50% poziom przedwojenny. Pismo podkreśla ze szczególnym naciskiem tą okoliczność, zaznaczając, iż zużycie urządzenia fabrycznego w porównaniu z czasem przedwojennym stanowi 50%. Koszta budowy lokomotywy z węglarką stanowiły w tym okresie 78,819 rubli. W zakładach ługańskich budowa lokomotyw stanowiła 45% ogólnej produkcji tych zakładów. Zakłady budują lokomotywy dla pociągów osobowych. W ciągu najbliższych pięciu lat produkcja tych zakładów doprowadzona będzie do wysokości 350 lokomotyw dla pociągów osobowych rocznie. Zakłady 'Krasnoje Sormowo" budują lokomotywy i wagony towarowe nowego typu ciężarowego. Koszta budowy wagonu, obliczonego na przewóz 20 ton, wynoszą 3,407 rubli, koszta wagonu ciężarowego - 8,575 rubli, koszta budowy lokomotywy dla pociągów towarowych - 95 tysięcy rubli. W zakładach kołomińskich produkcja doprowadzona będzie w najbliższej przyszłości do liczby 240 lokomotyw rocznie. Zakłady w Mityszczach budują wagony dla kolei i tramwajów sowieckich. Wartość produkcji tych zakładów wyniosła w ubiegłym roku gospodarczym 5 miljonów rubli.

8. POLITYKA SOCJALNA I ZAWODOWA.

UPRAWNIENIA NIELETNICH OBYWATELI SOWIECKICH

"WIECZERNIAJA MOSKWA" z dn. 10/IV donosi, że sąd najwyższy RSFSR uznał, iż niepełnoletni obywatele sowieccy posiadają po przekroczeniu wieku 14 lat prawo zwracania się do sądów sowieckich ze skargami w sprawach, związanych z sowieckim ustawodawstwem pracy lub własną płacą zarobkową, nie potrzebując w tych sprawach zgody rodziców lub opiekunów.

PRZYWILEJE BYŁYCH CZERWONOARMISTÓW

"ORKA" z dn. 14/IV /Mińsk/ wylicza ulgi, z których korzystają byli czerwonoarmiści i czerwonogwardyści na terytorjum Białorusi sowieckiej. Przysługuje im prawo otrzymywania pożyczki nasiennej bez kolei, prawo otrzymywania ziemi z państwowego funduszu rolnego, są oni zwalniani od opłaty za urządzenia rolne oraz od opłaty za naukę własną i swych dzieci we wszystkich sowieckich zakładach naukowych.

LIKWIDACJA ORGANIZACJI ZAMOŻNEGO WŁOSCIAŃSTWA

"RABOCZAJA MOSKWA" z dn. 19/IV podaje z Tambowa, iż inspekcja robotniczo-włościańskwa w gubernji Tambowskiej uznała konieczność likwidacji 270 towarzystw rolniczych, które wykorzystywały ulgi, udzielane przez władze sowieckie dla organizacyj spółdzielczych dla celów, niemających nic wspólnego ze spółdzielczością proletarjacką. Stwierdzono, iż towarzystwa te były w rzeczywistości organizacjami "kułaków", czyli zamożnego włościaństwa i posiadały w swym składzie licznych spekulantów, nepmanów i t.p.

9. SPRAWY KOSCIELNE

PRZED ZWOŁANIEM SOBORU CERKWI ROSYJSKIEJ

"WOZROZDENJE" z dn. 22/IV podaje, że metropolita prawosławny Sergjusz, tymczasowy zwierzchnik cerkwi prawosławnej w ZSRR, czyni przygotowania do zwołania soboru cerkwi rosyjskiej w Moskwie. Władze sowieckie dały zgodę na zwołanie tego soboru. Celem zwołania soboru jest wybór nowego patrjarchy rosyjskiego. Kandydatem na to stanowisko jest metropolita Sergjusz, którego kandydatura popierana ma być przez czynniki sowieckie. Rosyjskie duchowieństwo prawosławne poza granicami ZSRR będzie zaproszone do wzięcia udziału w obradach soboru. Ci, z pośród tego duchowieństwa, którzy nie będą w stanie przybyć do Moskwy będą mogli podać swe głosy na piśmie. Metropolita Sergjusz zamierza utworzyć szereg nowych metropolji, które połączyć mają części cerkwi rosyjskiej w granicach ZSRR z częściami tej cerkwi, które się znajdują poza granicami ZSRR. Między innemi w diecezji zabajkalskiej, błagowieszczeńskiej, chabarowskiej, prymorskiej, kamczackiej, charbińskiej, japońskiej i pekińskiej utworzona ma być metropolja Dalekiego Wschodu, na której czele stanąć ma metropolita twerski Serafim, obecnie członek synodu, utworzonego przez metropolitę Sergjusza. O ile arcybiskup charbiński Metody, który jest obecnie członkiem synodu rosyjskich biskupów prawosławnych na emigracji, odmówi uznania władzy metropolity Serafima, zostanie on przez tego metropolitę pozbawiony stanowiska i w Mandżurji zorganizowana będzie diecezja prawosławna, do której należeć będą parafje, które uznają władzę metropolity Sergjusza i związek kościelny z Moskwą. Ten sam program urzeczywistniony będzie w państwach Europy zachodniej. Do Sremskich Karłowców w Jugosławji wybierać się ma metropolita nowgorodzki Arsenjusz, który rozwiązać ma w imieniu metropolity Sergjusza istniejący w tem mieście synod rosyjskich biskupów prawosławnych na emigracji.

10. NOTATKI I INFORMACJE.

MANEWRY CHEMICZNE W ZSRR

"RUL" z dn. 26/IV /Berlin, pismo demokratyczne/ podaje, że inspektorat chemiczny sztabu generalnego ZSRR uchwalił organizację manewrów chemicznych we wszystkich okręgach wojskowych ZSRR. Po raz pierwszy podczas tych manewrów zastosowane być mają gazy trujące, według specjalnej, otrzymanej przez wszystkie oddziały wojskowe instrukcji. Zastosowanie tych gazów podczas manewrów stwierdzić ma stopień przygotowania armji sowieckiej do obrony przeciwgazowej. Ponieważ podczas manewrów zdarzyć się mogą wypadki zatrucia ludności cywilnej, ludność ta ma być wydalana z obszaru manewrów.

11. ARTYKUŁY, NIEOBJETE PRZEZ PRZEGLĄD PRASY.

1/ "ZA SWOBODU" z dn. 26/IV ogłasza obszerny artykuł p.t. "Metropolita Sergjusz a władza bolszewicka", omawiając w nim ostatnie wydarzenia w życiu cerkwi prawosławnej w ZSRR, notatkę "Komisarz Ibragimow" w sprawie procesu b.prezesa C.K.W. sowietów republiki Krymskiej Ibragimowa w Moskwie, notatkę "Zgon Temir-chan Szypszewa" w sprawie walk powstańczych na Kaukazie północnym.

2/ "SIEGODNIA" z dn. 25/IV ogłasza w sprawie wydarzeń w cerkwi rosyjskiej wzmiankę p.t. "Cerkiew rosyjska nie przyjęła orędzia metropolity Sergjusza", korespondencję z Moskwy w kwestji podróży króla Amanullaha do ZSRR, notatkę p.t. "Likwidacja obrony w sądzie sowieckim" oraz artykuł p.t. "Zdrada przy poddaniu się Port-Arturu".

3/ "WIECZERNIAJA MOSKWA" z dn. 20/IV ogłasza artykuł p.t. "Przygotowuje się nowa zbrodnia" omawiając w tym artykule proces wileński członków gromady białoruskiej.

4/ "IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 22/IV ogłasza tekst uchwały C.K.W. sowietów ZSRR w sprawie budżetu państwowego ZSRR w 1927/28 roku gospodarczym, uchwałę C.K.W. ZSRR w sprawie wykonania budżetu państwowego ZSRR w 1925/26 roku gospodarczym oraz tekst ustawy o podatku rolnym, wywiad z komisarzem ludowym handlu p.Mikojanem w sprawie handlu zewnętrznego ZSRR, hasła C.K. sowieckiej partji komunistycznej z okazji święta robotniczego 1-go maja r.b. oraz szereg artykułów poświęconych pamięci Lenina.

5/ "PRAWDA" z dn. 22/IV ogłasza szereg artykułów o Leninie i "leninizmie", w tej liczbie artykuł p.Jarosławskiego p.t. "Praca budownicza i przemiany w państwie", artykuł p.Łuppoła "O warunkach leninowskich rewolucji kulturalnej", artykuł p.Tugendholda "Lenin a sztuka", artykuł wdowy po Leninie p.Krupskiej o przebywaniu Lenina na emigracji", wywiad z p.Mikojanem w sprawie monopolu handlu zewnętrznego ZSRR oraz rozkaz dzienny p.Mikojana w sprawie pracy komisarjatu ludowego handlu, notatkę w sprawie zakupów zboża w pierwszej połowie kwietnia r.b., mowę p.Rykowa z okazji otwarcia wszechsowieckiego zjazdu górników oraz notatkę w sprawie utworzenia bezpośredniej osobowej komunikacji kolejowej ze stacji Stołpce do stacji Władywostok i Mandżurja.

6/ "POSLEDNIJA NOWOSTI" z dn. 21/IV ogłasza artykuł wstępny p.t. "Kalinin a pozapartyjni", notatkę w sprawie zjazdu besarabczyków w Moskwie, IBIDEM z dn. 22/IV ogłasza artykuł p.t. "Dzieje jednego spisku", zawierający opowiadanie o spisku rewolucyjnym w Rosji w roku 1916 z udziałem wielkich książąt Mikołaja Mikołajewicza i Mikołaja Michajłowicza oraz notatkę w sprawie wyjazdu p.Milukowa do Ameryki.

7/ "DNI" z dn. 22/IV ogłasza artykuł "Przez miasta rosyjskie", w którym opisuje korespondent pisma swe wrażenia z pobytu w Kijowie oraz notatkę p.t. "Wielkanoc, kulicze a CIK", w której omawia obchód Wielkiej Nocy w C.K.W. sowietów ZSRR.